

ΔΙΚΑΣΤΕΣ, ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Στέφανος Μαθθίας

Επίτ. Πρόεδρος του Αρείου Πάγου

Αισθάνομαι την ανάγκη να διατυπώσω δυο παρατηρήσεις στη μελέτη του αγαπητού μου επίτιμου Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Ευαγ. Κρουσταλάκη, που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος (Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 2005, σελ. 267 επ.) του περιοδικού *Digesta*.

Α. Η αντίληψη ότι οι δικαστές «διαχειρίζονται μια εξουσία η οποία ανήκει στον Θεό», ότι «εξισώνονται με θεούς και είναι υιοί του Υψίστου», ότι επιτελούν έργο «υπεράνθρωπο, κυριολεκτικά θεϊκό», το οποίο εμπνέει «δέος» κ.λπ. (σελ. 267, 273), είναι ανεδαφική. Όπως ο ίδιος ο συγγραφέας λίγο πιο κάτω εκθέτει, ο δικαστής εφαρμόζει απλώς το «θετικό δίκαιο και μόνο» (σελ. 267 κ.ά.).

Το έργο αυτό απαιτεί απλώς επιμέλεια, ευσυνειδησία, γνώσεις και κριτική σκέψη. Τίποτε άλλο. Επομένως οι δικαστές μας δεν είναι «ήρωες του καθήκοντος» κ.λπ. (σελ. 273). Στην καλύτερη περίπτωση είναι επιμελείς, συνειδητοί και καταρτισμένοι. Το έργο τους δεν είναι καθόλου δυσκολότερο ή ανώτερο από εκείνο του οικονομολόγου, του πολεοδόμου, του συγκοινωνιολόγου ή του χειρουργού. Αν μερικοί δεν ανταποκρίνονται ικανοποιητικά, αυτό δεν οφείλεται στο ότι υστερούν σε «θεϊκή» ιδιότητα αλλά σε ολιγωρία ή επιστημονική ανεπάρκεια. Καμιά φορά οφείλεται και σε ιδεοληψίες και διασυνδέσεις (θρησκευτικές ή άλλες) που συχνά δεν είναι καν ανιδιοτελείς. Ας μην προσφέρουμε λοιπόν σε όσους στερούνται των απαραίτητων ανθρωπίνων προσόντων το άλλοθι της έλλειψης «θείας» δωρεάς.

Β. Δεν κατάλαβα γιατί ο κ. Κρουσταλάκης συνδέει τις «θρησκευτικές πεποιθήσεις» των δικαστών, που είναι «αναθρεμένοι στην ορθόδοξη παράδοσή μας» και «οι περισσότεροι είναι πιστά μέλη της Εκκλησίας» (σελ. 272), με το δικαιοδοτικό τους έργο. Και γιατί υποστηρίζει ότι το να μην επηρεάζεται ο δικαστής από τις θρησκευτικές του αντιλήψεις «δεν είναι εύκολα κατορθωτό και πάντως δεν είναι πλήρως δυνατό» (σελ. 269). Αντίθετα, η πλήρης αποκοπή των θρησκευτικών δοξασιών από το δικαστικό έργο αποτελεί στοιχειώδη προϋπόθεση, αυτονόητη και απλούστατη, για όποιον «θέλει». Η ανάμιξη ιδεολογιών στην εφαρμογή του δικαίου μαρτυρεί σύγχυση. Πρόκειται για πεδία διαφορετικά και άσχετα. Η θρησκευτική πίστη είναι υπόθεση προσωπική, που αφορά το *forum internum*, ενώ το δικαστικό έργο είναι επαγγελματικό χρέος προς τον πολίτη και προς την έννομη τάξη. Επηρεασμός του δικαστή από θρησκευτικές αντιλήψεις νοείται μόνο σε θεοκρατικές κοινωνίες, όχι στο δημοκρατικό μας πολίτευμα. Επομένως ο δικαστής οφείλει να ξεχνάει ψαλμούς και προφήτες και να επιστρατεύει τη λογική και τις νομικές του γνώσεις. Κάθε ανάμιξη θρησκευτικών αντιλήψεων στο δικαστικό έργο υπονομεύει την αντικειμενικότητα και την ευθυκρισία του. Επιπλέον ευνοεί τις επεμβάσεις και επιρροές

εκκλησιαστικών παραγόντων στο έργο του. Το φαινόμενο δεν είναι, ατυχώς, άγνωστο στη χώρα μας. Και δεν ευθύνονται μόνο οι κληρικοί, που απλώς «παρεξηγούν» την αποστολή τη δική τους και των δικαστών. Ευθύνονται όποιοι δικαστές είναι ανίκανοι να ξεχωρίσουν τη δουλειά τους από την πίστη τους. Έτσι καταλήγουν να ανέχονται επιρροές και να δέχονται παραινέσεις από εκκλησιαστικούς παράγοντες.